

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Росица Христова Чамова д.м.

Катедра „Хигиена и епидемиология“

Факултет „Обществено здравеопазване“, Медицински университет-Варна

ОТНОСНО: конкурс за заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ“, в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност „Хигиена“ (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.) към Катедра „Хигиена и епидемиология“, Факултет „Обществено здравеопазване“, Медицински университет - Варна.

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА

На основание чл. 4, ал. 1 и ал. 2 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), чл. 57, ал. 1 и ал. 2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 6, ал. 1, чл. 127, ал. 1 и ал. 2 от Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет – Варна и решение на ФС при Факултет „Обществено здравеопазване“ (Протокол № 235/ 27.11.2024 г.) със Заповед № Р-109-443/05.12.24 г. на Ректора на Медицински университет – Варна съм избрана за член на Научно жури във връзка с конкурс за заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ“, в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност „Хигиена“ (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.), Катедра „Хигиена и епидемиология“, Факултет „Обществено здравеопазване“, Медицински университет - Варна.

В обявения в ДВ бр. 85/08.10.2024 г конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“ единствен кандидат е д-р Албена Борисова Тонева - Стоянова, д.м., главен асистент в същата катедра.

д-р Албена Борисова Тонева - Стоянова, д.м е представила всички необходими документи съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна за участие в обявения конкурс.

II. ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА КАНДИДАТА

Д-р Албена Борисова Тонева - Стоянова е родена на 27.08.1964 г. в гр. Русе. Завършва висше медицинско образование през 1989 г. във ВМИ - Варна. В периода 1989-2000 г. работи като лекар – ординатор в ХЕИ – Варна. От 2000 г. до 2006 г. в ХЕИ - Варна е завеждащ сектор „ТСК“; началник отдел „КХОХ“ към РИОКОЗ-Варна. Между 2006 г. и 2011 г. в РЗИ-Варна е директор на Дирекция „Здравен контрол“, а между 2011 г. и 2014 г. - началник отдел „Контрол на храните“ към ОДБХ-Варна. В периода 2014 г. - 2021 г. е лекар

в Имунохематологична лаборатория - РЦТХ-Варна, 2021 г. – до момента в ОПМ към НПЦВЕХ, ВМА-София е лекар; член на комисията по ВБИ на МБАЛ-Варна. От 2015 г. до момента д-р Тонева е последователно асистент и главен асистент в Катедра „Хигиена и епидемиология“, ФОЗ - МУ-Варна.

През 2019 г. защитава дисертационен труд на тема „Хранителен статус на деца с нервно-психични заболявания и връзката му с качеството на живот на родители и обгрижващи” и придобива образователна и научна степен „Доктор”.

През 2003 г. д-р Албена Тонева придобива специалност „Хранене и диететика”.

Справката на д-р Тонева показва, че кандидатката е изпълнила минималните национални изисквания (МНИ) по чл. 26, ал. 5 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ”, както се вижда от представената по-долу таблица (Таблица 1).

Таблица 1. Справка за съответствие с минималните национални изисквания

Група от показатели	Съдържание	Доцент (брой точки)	Точки на Д-р Албена Тонева, д.м.
А	Показател 1	50	50
В	Показатели 3 или 4	100	100
Г	Сума от показателите от 5 до 9	200	215,57
Д	Сума от показателите от 10 до 12	50	60

III. НАУЧНА ДЕЙНОСТ

1. Публикационна активност (пълнотекстови публикации)

Публикационната активност на д-р Тонева е представена общо от **53** научни публикации, **1** дисертационен труд и **1** монография. За участие в настоящия конкурс са предоставени като доказателствен материал **20** пълнотекстови статии в справката за изпълнение на минималните изисквания за заемане на АД „Доцент”, съгл. ЗРАСРБ от 2018 г. От тях **9** броя са в чужди и в български издания, които са реферирани и индексирани в **Scopus** и **Web of Science** са а в нереперирани списания с научно рецензиране и в редактирани сборници са **11** броя. Всички публикации са в съавторство, като първи автор е в **3** публикации.

Допълнително са включени още 2 публикации, които са извън доказателствения материал за изпълнение на минималните изисквания за заемане на академична длъжност „Доцент“.

2. Цитирания

Общият брой цитирания, с които д-р Тонева участва в настоящия конкурс са 5, като 3 от тях са в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of Science) списания, 1 - в монография и колективни томове и 1 - в неререферирано списание.

3. Основни научни приноси

От авторската справка на д-р Тонева се вижда, че голяма част от научните приноси са иновативни и с практико-приложен характер. Научно-изследователската работа е свързана с проучване на особеностите на храненето, растежа и нервно-психическото развитие на деца с невропсихиатрични разстройства и деца от atopични семейства; алергията към белтъка на кравето мляко (АБКМ) при кърмачета; качеството на живот на родителите и обгрижващите деца с невроувреждания; храненето по време на бременност и кърмене и връзката му с развитието на нервната система на детето; официалният контрол на производството, търговията, етикетирането и познанията на потребителите за биохраните; причинителите на вътреболнични инфекции и мнението на персонала и пациентите за безопасността на болничната среда.

Научната продукция е фокусирана в няколко основни направления.

- ✓ **Хранене, хранителен статус и нервно-психическо развитие на деца**
- ✓ **Орален статус на деца**
- ✓ **Алергични заболявания при деца**
- ✓ **Хранене по време на бременност и кърмене**
- ✓ **Качество на живот**
- ✓ **Биохрани и официален контрол на храни**
- ✓ **Вътреболнични инфекции.**

Приемам посочените в съответната справка на д-р Тонева научни приноси. Водещо място заемат дисертационният труд и монографията. За първи път в България е изследван хранителният статус на деца с невропсихиатрични разстройства чрез биохимични маркери и антропометрични показатели и индекси по стандартите и критериите на СЗО и на Американското общество по парентерално и ентерално хранене. Проучена е и връзката на хранителния статус с оралния статус на тези деца, както и хранителните предизвикателства и проблеми при тях. С потвърдителен характер са данните за високо разпространение на недохранването и характерните макро- и микронутриенти дефицити сред децата с невропсихиатрични увреждания. Оригинален научен принос имат данните за доказана високата честота на дефицит на витамин Д при деца с невроувреждания в България и е дискутирана ролята му за нервно-психическото развитие на децата. Проучени и анализирани са хранителните и нехранителни фактори, имащи отношение към хранителния статус на деца с невропсихиатрични разстройства. Дискутирани са подходи за подпомагане на храненето на децата с когнитивни нарушения и двигателни нарушения деца. За първи път у нас е проучена връзката между недохранването при деца с невропсихиатрични

разстройства и състоянието на оралната лигавица. Констатирана е пряка връзка между възпалената и болезнена орална лигавица и малнутрицията при деца.

Формулирана е препоръка за провеждане на профилактични програми, осигуряващи оптималното здраве на детския дъвкателен апарат още от интраутеринния период до завършване на развитието на всички анатомични структури и физиологични процеси

Научните приноси по направление „Хранителни алергии в кърмаческа възраст“ са свързани с анализ на рисковите фактори за възникване на хранителна алергия в кърмаческа възраст: начин на хранене и живот (вкл. тютюнопушене) на майката, раждане на термин или преждевременно, начин на раждане, атопичен терен в семейството и др. Проучени са хранителните, здравните и социално-демографските фактори, влияещи върху развитие на деца с фамилна анамнеза за алергия през ранна детска възраст. Проучена е хранителната алергия в детска възраст и значението на ранната диагностика за предотвратяване на тежките усложнения на алергията към белтъка на кравето мляко. Оценена е връзката между модела на хранене (изключително кърмене, смесено хранене, хранене с млека за кърмачета) и АБКМ. Проучени са практиките на кърмене при деца с атопична анамнеза, оценено е нервно-психическо им развитие с валидиран въпросник по методиката DP-3 и е установено, че най-силният предиктор за по-висок общ резултат за детското развитие е липсата на атопичен дерматит.

Научни приноси по направление „Здравословно хранене по време на бременност и кърмене“: Разгледано е влиянието на храненето на майката, употребата на алкохол, лекарства и тютюнопушенето върху невrogenезата и невrorазвитието. Представена е ключовата роля на майчиното хранене, особено по време на бременността, за нормалното невrorазвитие на детето. Обсъден е недостигът на някои хранителни вещества, като фолиева киселина, витамин D, дълговерижни полиненаситени мастни киселини, желязо и др., който е критичен за правилното развитие на мозъка.

Научни приноси по направление „Биохрани“ и „Официален контрол на храни“. Представени са аспектите на официалния контрол при производството, търговията и етикетирването на биологични продукти в Североизточна България, както и отговорните институции и процедури и за официалния контрол. Проучени са демографските и социално-икономически характеристики на потребителите на органични храни от област Добрич и нагласата им да купуват био храни, като е установено, че профилът на потребителите (преобладава относителният дял на жените) е свързан с пола. Анализирани са резултатите от официалния контрол и информираността на потребителите за биопродуктите в област Добрич, които оказват влияние върху възприемането им и вземането на решения за покупка. Направен е преглед на възможностите на системата за класификация на храни NOVA, класифицираща продуктите според степента на тяхната обработка, която може да подпомогне разширяването и допълването на вече разработени диетични препоръки за превенция на социално значими заболявания.

Научни приноси в направление „Качество на живот на родители и обгрижващи деца с невропсихиатрични разстройства“. За първи път у нас е проучено и оценено качеството на живот на родители и обгрижващи деца с невропсихиатрични нарушения, с въпросник на СЗО WHOQOL_BREF_26. Анализирано е влиянието на социодемографски фактори,

диагноза на детето, хранителен статус и особености на храненето върху качеството на живот на обгрижваните деца с невропсихиатрични разстройства в семейна и несемейна среда. Отчетена е положителната връзка между затрудненията при хранене и по-ниското качество на живот.

Научни приноси в направление „Болнична хигиена и вътреболнични инфекции“. Направен е ретроспективния анализ на структурата на инфекциите, свързани с медицинското обслужване (ИСМО) в МБАЛ – Варна към ВМА – София за 10-годишен период и са обсъдени са най-често изолираните причинители в интензивните отделения - *S. aureus*, *Pseudomonas spp.*, *Escherichia coli*. Проучено и сравнено е мнението на пациентите и медицинския персонал за безопасността на болничната среда в МБАЛ – Варна към ВМА-София. Анализът на резултатите предоставя полезна информация и може да се използва за подобряване на съществуващите практики или за въвеждане на нови модели, осигуряващи безопасността на пациентите.

IV. НАУЧНА АКТИВНОСТ

1. Участия в научни форуми

Прави впечатление високата научна активност на д-р Тонева, което личи от приложения списък за участие в **62** научни форума с **33** постера.

2. Участия в научно-изследователски проекти у нас и в чужбина

Д-р Тонева е участвала в 4 научно-изследователски проекта.

3. Работа със специализанти и студенти

Д-р Тонева е ръководила 6 специализанта по специалност „Хранене и диететика“. С тях, както и със студенти от специалност „Медицина“ има съвместни участия в национални и международни научни форуми и научни публикации.

V. УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Д-р Тонева започва своята учебно-преподавателска дейност в МУ-Варна през м. септември 2015 г. За периода 2019-2024 г. средната годишна учебна натовареност е 363 часа.

Д-р Тонева е водила практически упражнения по хигиена и екология на студенти по медицина и специалностите Зъботехник и Рехабилитатор. Ръководила е също учебни занятия по учебните дисциплини „Околна среда и здраве“, „Околна среда, хранене и здраве“, „Хигиена и екология на здравните заведения“, „Хигиена на лечебните заведения и вътреболнични инфекции“, „Хигиена на хранене“, „Хранене при деца с гълтателни трудности“, „Безопасност на храните. Законодателство в областта на храните“, „Комунална хигиена“, „Хигиена на детско-юношеската възраст“, „Съвременни концепции в проектирането на лечебни заведения“ съгласно учебния план на магистърските и бакалавърските програми в МУ-Варна.

Д-р Тонева е била ръководител на един дипломант.

Всичко гореказано ми дава сериозно основание да приема, че д-р Албена Тонева е напълно изграден преподавател по специалността „Хигиена“ с богат професионален опит и висока общо-медицинска и специализирана квалификация.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на представените материали за участие в конкурса мога да кажа, че главен асистент д-р Албена Тонева, д.м. има научни постижения, преподавателски опит и професионална компетентност, които отговарят на изискванията за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“, съгласно ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в МУ-Варна. Затова убедено давам своята положителна оценка и предлагам на членовете на почитаемото Научно жури да присъдят академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ на д-р Албена Борисова Тонева - Стоянова по научна специалност „Хигиена“ (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.) към Катедра „Хигиена и епидемиология“, Факултет „Обществено здраве“ при Медицински университет - Варна.

14. 02.2025 г.

Варна

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

С уважение:.....

доц. д-р Росица Христова Чамова, д.м.

